

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ

Україна має значні передумови для розвитку галузі туризму: вигідне геополітичне розташування, значний рекреаційний потенціал, сприятливі кліматичні умови, транспортні сполучення, культурна спадщина. За умови ефективного використання свого туристично-рекреаційного потенціалу Україна може увійти до числа найбільш розвинених країн світу щодо туризму. Проте, за розрахунками Всесвітнього економічного форуму, Україна за індексом туристичної конкурентоспроможності у 2007 р. з 130 країн посідала 78 місце, а у 2011 р. її рейтинг понизився до 85 місця [3]. Туристичний потенціал України нині розкрито не повною мірою, про що також свідчить 1,5 – 2,5% частки туристичної галузі в структурі ВВП країни. Наслідком такого результату є низький рівень соціально-економічної безпеки розвитку туризму.

Основними загрозами, що стримують діяльність підприємств туристичної індустрії є такі явища, як складність митних формальностей, фінансова нестабільність (інфляція), економічні страйки, проблеми з екологією, недосконалість нормативно-правового забезпечення, що унеможливує ефективне ведення туристичного бізнесу та формування відповідної інфраструктури, занедбаність культурної спадщини, нестача високопрофесійних кадрів сфери туризму, відсутність реклами та інформації

про різноманітність природних ресурсів та історії країни тощо. Негативною тенденцією є переорієнтація внутрішніх туристичних потоків на виїзні, що за даними НБУ призвело до від'ємного торгово-економічного балансу за статтею подорожі (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка торгово-економічного балансу послуг, млн. дол. США

Статті платіжного балансу	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Баланс послуг	770	1237	1806	2126	2420	1741	2354	4404	6095	5720
Експорт послуг	5214	7859	9354	11290	14161	17895	13859	17064	19426	19956
Імпорт послуг	-4444	-6622	-7548	-9164	-11741	-16154	-11505	-12660	-13331	-14236
у т.ч. за статтею «подорожі»	146	97	320	651	1028	1745	246	46	-167	-262
Експорт (в'їзний туризм)	935	2560	3125	3485	4597	5768	3576	3788	4294	4842
Імпорт (виїзний туризм)	-789	-2463	-2805	-2834	-3569	-4023	-3330	-3742	-4461	-5104

Спостерігається значне зростання обсягів виїзного туризму у 2012 р. в порівнянні з попереднім на 643 млн. дол. США та зростання в'їзного туризму на 548 млн. дол. США. Зміна від'ємного сальдо у 2012 р. в порівнянні з попереднім склала 95 млн. дол. США. Слід звернути увагу на те, що вартість послуг, наданих за кордоном для українців, поступається вартістю послуг наданих для іноземців в Україні на 202,4 дол. США на одну особу, що свідчить про слабкий розвиток туризму в Україні.

Туристична галузь України завдяки багатим природним, історико-культурним, трудовим ресурсам цілком може займати вагоме місце в економіці держави. Однак, туристична інфраструктура країни розвинута недостатньо, що гальмує подальший її розвиток. Значна кількість проблем національної туристичної індустрії викликана неефективністю використання всіх видів туристичних ресурсів та недосконалістю комплексного розвитку туристичної інфраструктури. Держава використовує лише одну третину туристичного потенціалу, яким нині володіє. Тому дана галузь залишає значні можливості для активної діяльності та ефективної взаємодії суб'єктів туристичного бізнесу і держави з метою безпечного соціально-економічного розвитку галузі туризму.

Таким чином, для подальшого розвитку туристичної індустрії необхідно підвищувати національну свідомість та інтерес до туристичної спадщини, ефективно реалізовувати державну соціальну політику та максимально стимулювати всебічне використання підприємствами туристичних ресурсів України. Варто створити ефективні управлінські структури на усіх рівнях туристичної галузі; адаптувати вітчизняне туристичне законодавства до міжнародних норм; досліджувати зарубіжний досвід ведення туристичного бізнесу; забезпечити державну підтримку та комплексний підхід до рекламування національного туристичного продукту на внутрішньому та міжнародному ринку туристичних послуг. Фінансової уваги з боку держави

потребує розвиток туристичної інфраструктури, охорона пам'яток, музейна безпека, розвиток рекламно-інформаційного забезпечення індустрії, сучасних електронних комунікацій та доступність явищ української культури в глобальній мережі. Формувати позитивний імідж країни шляхом її презентацій на міжнародних виставках та симпозіумах; сприяти формуванню статистичної звітності з метою швидкого реагування на зміни тенденцій; підвищити якість туристських товарів та послуг; підвищити рівень соціально-економічної безпеки туристичної індустрії на усіх рівнях; сприяти збереженню природної і культурної спадщини; поліпшити якість життя в умовах активного розвитку туризму; зменшити нераціональне використання природних ресурсів та виробничих відходів; розробити стандарти безпеки туристичних послуг.

Реалізація зазначених заходів дасть можливість збільшити потік туристів і приплив грошових надходжень в економіку країни, а також забезпечити, з одного боку, зростання податкових відрахувань до бюджетів різних рівнів та підвищення зайнятості, а з іншого розвиток регіонів і суміжних галузей економіки.

Література

1. Дохід від туризму в Україні у 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rbc.ua/ukr/top/economic/dohod-ot-turizma-v-ukraine-v-2012-g-vyros-na-41-6--11042013151600>.
2. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм» від 18 листопада 2003 р. № 1282-IV.
3. Міжнародний туризм: світові тенденції та українські реалії. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sd.net.ua/2012/05/24/turizm-ukraine-mir.html>.

